

ЮГОЗАПАДЕН УНИВЕРСИТЕТ „НЕОФИТ РИЛСКИ”

РЕЦЕНЗИЯ

Настоящата рецензия е изготвена на основание на Заповед на Ректора на ЮЗУ „Неофит Рилски” № 61/14.01.2026 г. за определяне на научно жури по процедурата за публична защита на дисертационен труд за присъждане на ОНС „доктор” по докторска програма „Педагогическа и възрастова психология” в ПН 3.2 Психология, 3. Социални, стопански и правни науки, и е в съответствие с изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България, Правилника за неговото прилагане, Закон за висшето образование, както и действащите Вътрешни правила на ЮЗУ „Неофит Рилски”.

Рецензент: Доц. д-р Наташа Ангелова, катедра „Психология”, Философски факултет, ЮЗУ „Неофит Рилски”.

Тема: „Емоционална интелигентност, стилове за учене и критично мислене при ученици на възраст 14–17 години“

Докторант: Анита Лазарова Крънчева, катедра „Психология”, Философски факултет, ЮЗУ „Неофит Рилски”.

Научен ръководител: Доц. д.н. Стоил Мавродиев, катедра „Психология”, Философски факултет, ЮЗУ „Неофит Рилски”.

Дисертационният труд „Емоционална интелигентност, стилове за учене и критично мислене при ученици на възраст 14–17 години“ е обсъден и предложен за публична защита от катедра „Психология“ при Философски факултет на ЮЗУ „Неофит Рилски”, всички документи са предоставени в срок. Процедурата е в съответствие с изискванията на

Закона за развитие на академичния състав в Република България, Правилника за неговото прилагане, Закон за висшето образование, както и действащите Вътрешни правила на ЮЗУ „Неофит Рилски“.

Актуалност и значимост на темата: Темата се вписва в глобалната тенденция към интегриране на емоционалното образование, критическото мислене и индивидуализираното обучение в училище. В уводната част авторката много добре мотивира необходимостта от подобно изследване, като изтъква колко ускорена е динамиката в обществото и нуждата от умения за адаптация, саморегулация и ефективно общуване. Съвсем адекватно Анита Крънчева акцентира върху нарастващото значение на критичното мислене в информационната епоха, като подчертава, че ключовата роля в това е развиване на тези уменията през целия живот. Авторката обръща внимание на съвременното състояние на българското училище и потребността учениците да развиват компетентности отвъд чисто академичните – теза, която е актуална и подкрепена от множество международни изследвания и образователни рамки. Изследването е навременно, оригинално и практически значимо за училищната психология и педагогическата практика.

Характеристика на научната и научно-приложната продукция на кандидата: Представената за рецензиране разработка е качествено изработен научен труд, който е класически структуриран и съдържа 171 стандартни страници, включително използваната литература и приложения с методически инструментариум. Докторантът е използвал 30 таблици за онагледяване теоретико-емпиричната част. Библиографията съдържа 530 източника, от които 40 на кирилица и 490 на латиница.

Глава първа прецизира теоретичната рамка въз основа на която, докторантката базира методологията за разгръщане на психологическото си

изследване. Тази глава е изключително обемна, задълбочена и добре структурирана. Авторката демонстрира отлична информираност за класически и съвременни модели на емоционалната интелигентност – включително моделите на Саловей и Майер, Голман, Бар-Он, Петридес и Фърнъм. Авторката е представила чрез ясни дефиниции изследваните конструкции, направила е сравнения между моделите и е интегрирала множество емпирични изследвания, като всичко това е представила и чрез таблици и структурирани обобщения. Разделът за критичното мислене също е аргументиран, с акценти върху характеристиките на процеса и предизвикателствата при преподаването му в училище. Тематиката за стиловете на учене е представена чрез различни автори (REID, Honey & Mumford), като авторката добре описва спецификите и приложението на двата модела. Теоретичната част е едновременно академично коректна и четивна, с плавни преходи между подтемите.

Във **втора глава** от дисертацията са разгледани научния дизайн и методологията на изследването. Последователно са описани всички структурни елементи присъщи за тази глава: цел - да се установят взаимовръзките между емоционалната интелигентност, стиловете на учене и критичното мислене; задачите и хипотезите (общо шест на брой), изследваните лица $N = 140$, ученици между 14–17 години, достатъчен обем за статистически анализ. Методиките: Въпросник на REID; Стиллове за учене по Хъни и Мъмфорд; Въпросник за емоционална интелигентност; Методика „Сложни аналогии“ като индикатор за критично мислене. Описани коректно са етичните аспекти на изследването. Емпиричната част включва детайлни описателни статистики, корелационен анализ, сравнения по пол, възраст и клас, както и регресионни модели за установяване на влияние на различните фактори. Докторантката е направила методологично коректен анализ, който е

статистически аргументиран и интерпретиран логично. От всички 6 хипотези половината (3) се потвърждават. Цялостното впечатление от тази част е, че докторанката има добра изследователска култура и умения за компетентно реализиране на сериозно научно изследване.

Резултатите в трета глава са разпределени в няколко точки, като дисертантката започва с описателна статистика по всички използвани въпросници, след което продължава с представяне на резултатите получени при корелационен анализ. Тук докторанката е представила информацията освен в табличен вид и чрез текст, в който преповтаря същата информация. В същият стил продължава представянето на резултатите и от дисперсионния анализ, от Т-теста и от регресионния анализ. В предоставяната в текста информация от статистическите анализи, се забелязва и дискретен опит за анализ на резултатите. Статистически значимите резултатите получени в изследването са впечатляващи на брой, което доказва способността на докторанката да извежда същността на теоретичните модели и да я свързва с инструменти позволяващи проверка на научни хипотези. Значимостта на резултатите се отразява и в

Докторанката е предложила съвсем коректно ограничения на изследването, където е споменала затрудненията свързани с изследването.

Заклучението и направените изводи и препоръки са релевантни на цялостната концепция на дисертацията на Анита Крънчева. Приемам така дефинираните приноси в дисертацията, като смятам за важно да бъде отбелязано, че от изключително значение е това, че докторанката е изследвала взаимовръзката между три ключови конструкта в юношеска възраст – емоционална интелигентност, стилове за учене и критично мислене. Приложила е комбиниран модел от различни методики, което позволява по-пълна картина на психичното функциониране на учениците.

Идентифицирала е специфични статистически зависимости между стилове за учене и способността за формиране на сложни аналогии. Анализирала е различията по пол, клас и възраст, което допринася към научното познание за юношеското развитие. Освен това е формулирала препоръки за педагогическата практика, насочени към развитие на емоционалната интелигентност и критичното мислене в училище. Смятам, че получените резултати е възможно да бъдат използвани при разработване на училищни програми, подкрепящи индивидуалните стилове на учене.

Техническо изпълнение и препоръки за корекции: В стилистично отношение работата е добре представена. Библиографските източници са актуални и са на кирилица, и латиница. В дисертацията не се установява наличие на плагиатство. В автореферата са отразени коректно основните моменти от дисертационният труд в структурно и съдържателно отношение. Резултатите от изследванията по дисертацията са представени пред по-широката публика чрез три публикации в научни списания.

Заключение: Дисертационният труд на Анита Лазарова Крънчева представлява завършено, оригинално и научно обосновано изследване, което допринася за разбирането на значими аспекти от психичното развитие на учениците в юношеска възраст. Смятам, че научната разработка отговаря на условията и реда за присъждане на образователната и научната степен „доктор” по Закона за развитие на академичния състав в Република България, Правилника за прилагане на закона за развитие на академичния състав и Правилника за развитие на академичния състав на ЮЗУ „Неофит Рилски”. Въз основа на изложеното по-горе приемам, че предложеният дисертационен труд „Емоционална интелигентност, стилове за учене и критично мислене при ученици на възраст 14–17 години“ отговаря на изискванията, посочени в Закона за развитието на академичния състав в Република България. Поради

това давам **положителна оценка на дисертационния труд** и предлагам на членовете на научното жури да подкрепят процедурата за присъждане на образователната и научна степен „доктор“, в професионално направление: 3.2. „Психология, „Педагогическа и възрастова психология” на докторант Анита Лазарова Крънчева.

06.02.2026 г.
гр. Благоевград

Подпис:
(доц.д-р Наташа Ангелова)

SOUTH-WEST UNIVERSITY "NEOFIT RILSKI"

REVIEW

This review was prepared on the basis of Order of the Rector of the South-West University "Neofit Rilski" No. 61/14.01.2026 for the appointment of a scientific jury for the procedure for public defense of a dissertation for the award of the educational and scientific degree "doctor" in the doctoral program "Pedagogical and Age Psychology" in 3.2 Psychology, 3. Social, Economic and Legal Sciences, and is in accordance with the requirements of the Act on the Development of the Academic Staff in the Republic of Bulgaria, the Regulations for its Implementation, the Higher Education Act, as well as the current Internal Rules of the South-West University "Neofit Rilski".

Reviewer: Assoc. Prof. Dr. Natasha Angelova, Department of Psychology, Faculty of Philosophy, South-West University "Neofit Rilski".

Topic: "Emotional intelligence, learning styles and logical thinking in students aged 14–17"

Doctoral student : Anita Lazarova Krancheva , Department of Psychology, Faculty of Philosophy, South-West University "Neofit Rilski".

Scientific supervisor: Assoc. Prof. Dr. Stoil Mavrodiev, Department of Psychology, Faculty of Philosophy, South-West University "Neofit Rilski".

The dissertation "Emotional intelligence, learning styles and logical thinking in students aged 14–17" has been discussed and proposed for public defense by the Department of Psychology at the Faculty of Philosophy of the South-West University "Neofit Rilski", all documents have been submitted on time. The procedure is in accordance with the requirements of the Act on the

Development of the Academic Staff in the Republic of Bulgaria, the Regulations for its Implementation, the Higher Education Act, as well as the current Internal Rules of the South-West University "Neofit Rilski" .

Relevance and significance of the topic: The topic fits into the global trend towards integrating emotional education, critical thinking and individualized learning in school. In the introductory part, the author very well motivates the need for such research, highlighting how accelerated the dynamics in society are and the need for skills for adaptation, self-regulation and effective communication. Anita Krancheva quite adequately emphasizes the growing importance of critical thinking in the information age, emphasizing that the key role in this is the development of these skills throughout life. The author draws attention to the current state of the Bulgarian school and the need for students to develop competencies beyond purely academic ones - a thesis that is relevant and supported by numerous international studies and educational frameworks. The research is timely, original and practically significant for school psychology and pedagogical practice.

Characteristics of the candidate's scientific and applied scientific production: The work submitted for defence before jury is a qualitatively prepared scientific work, which is classically structured and contains 171 standard pages, including the literature used . The doctoral candidate has used 30 tables to illustrate the theoretical and empirical part. The bibliography contains 530 sources, of which 40 are in Cyrillic and 490 in Latin.

Chapter one specifies the theoretical framework on which the doctoral student bases the methodology for developing her psychological research. This chapter is extremely voluminous, in-depth and well-structured. The author demonstrates excellent awareness of classical and contemporary models of

emotional intelligence – including the models of Salovey and Mayer, Goleman, Bar-On , Petrides and Farnham . The author has presented the studied constructs through clear definitions, made comparisons between the models and integrated numerous empirical studies, all of which she has presented through tables and structured summaries. The section on critical thinking is also well-argued, with emphasis on the characteristics of the process and the challenges. when teaching it at school. The topic of learning styles is presented through different authors (REID, Honey & Mumford), such as the author good describes the specifics and application of both models. The theoretical part is both academic and correct and readable , with smooth transitions between the subtopics .

The **second chapter** of the dissertation discusses the scientific design and methodology of the study. All structural elements inherent to this chapter are sequentially described: goal - to establish the relationships between emotional intelligence, learning styles and critical thinking; tasks and hypotheses (six in total), the subjects studied $N = 140$, students between 14–17 years old, sufficient volume for statistical analysis. Methods: REID Questionnaire; Honey and Mumford Learning Styles; Emotional Intelligence Questionnaire; Complex Analogies Methodology as an indicator of critical thinking. The ethical aspects of the study are correctly described. The empirical part includes detailed descriptive statistics, correlation analysis, comparisons by gender, age and class, as well as regression models to establish the influence of various factors. The doctoral student has made a methodologically correct analysis, which is statistically substantiated and interpreted logically. Of all 6 hypotheses, half (3) are confirmed. The overall impression of this part is that the doctoral student has good research culture and skills for competent implementation of serious scientific research .

The results in the third chapter are divided into several sections, with the dissertation starting with descriptive statistics on all questionnaires used, then

continuing with a presentation of the results obtained in correlation analysis. Here, the doctoral student has presented the information in addition to a table and through a text in which she repeats the same information. The presentation of the results from the analysis of variance, the T-test and the regression analysis continues in the same style. In the information provided in the text from the statistical analyses, a discreet attempt to analyze the results is also noticeable. The statistically significant results obtained in the study are impressive in number, which proves the doctoral student's ability to derive the essence of theoretical models and connect them with tools allowing the verification of scientific hypotheses. The significance of the results is also reflected in

The doctoral student quite correctly proposed limitations of the study, where she mentioned the difficulties associated with the study.

The conclusion and recommendations made, are relevant to the overall concept of Anita Krancheva 's dissertation . I accept the contributions defined in this way in the dissertation, and I consider it important to note that it is of utmost importance that the doctoral student has studied the relationship between three key constructs in adolescence - emotional intelligence, learning styles and critical thinking. She has applied a combined model of different methodologies, which allows for a more complete picture of the mental functioning of students. She has identified specific statistical dependencies between learning styles and the ability to form complex analogies. She has analyzed differences by gender, class and age, which contributes to scientific knowledge about adolescent development. In addition, she has formulated recommendations for pedagogical practice aimed at developing emotional intelligence and critical thinking in school. I believe that the results obtained can be used in the development of school programs that support individual learning styles.

Technical performance and recommendations for corrections: In terms of style, the work is well presented. The bibliographical sources are up-to-date and are in Cyrillic and Latin. The dissertation does not reveal any plagiarism. The abstract correctly reflects the main points of the dissertation work in terms of structure and content. The results of the dissertation research have been presented to the wider public through three publications in scientific journals.

Conclusion: **Anita Lazarova** Krancheva 's dissertation represents a complete, original and scientifically sound study that contributes to the understanding of significant aspects of the mental development of students in adolescence. I believe that the scientific work meets the conditions and procedure for awarding the educational and scientific degree "doctor" under the Act on the Development of the Academic Staff in the Republic of Bulgaria, the Regulations for the Implementation of the Act on the Development of the Academic Staff and the Regulations for the Development of the Academic Staff of the Southwestern University "Neofit Rilski". Based on the above, I accept that the proposed dissertation "Emotional intelligence, learning styles and logical thinking in students aged 14–17" meets the requirements specified in the Act on the Development of the Academic Staff in the Republic of Bulgaria. Therefore, **I give a positive assessment of the dissertation work** and propose to the members of the scientific jury to support the procedure for awarding the educational and scientific degree "doctor", in the professional field: 3.2. "Psychology, "Pedagogical and Age Psychology" to doctoral student Anita Lazarova Krancheva .

06.02.2026
Blagoevgrad

Signature:
(Assoc. professor Natasha Angelova, Ph.D)